

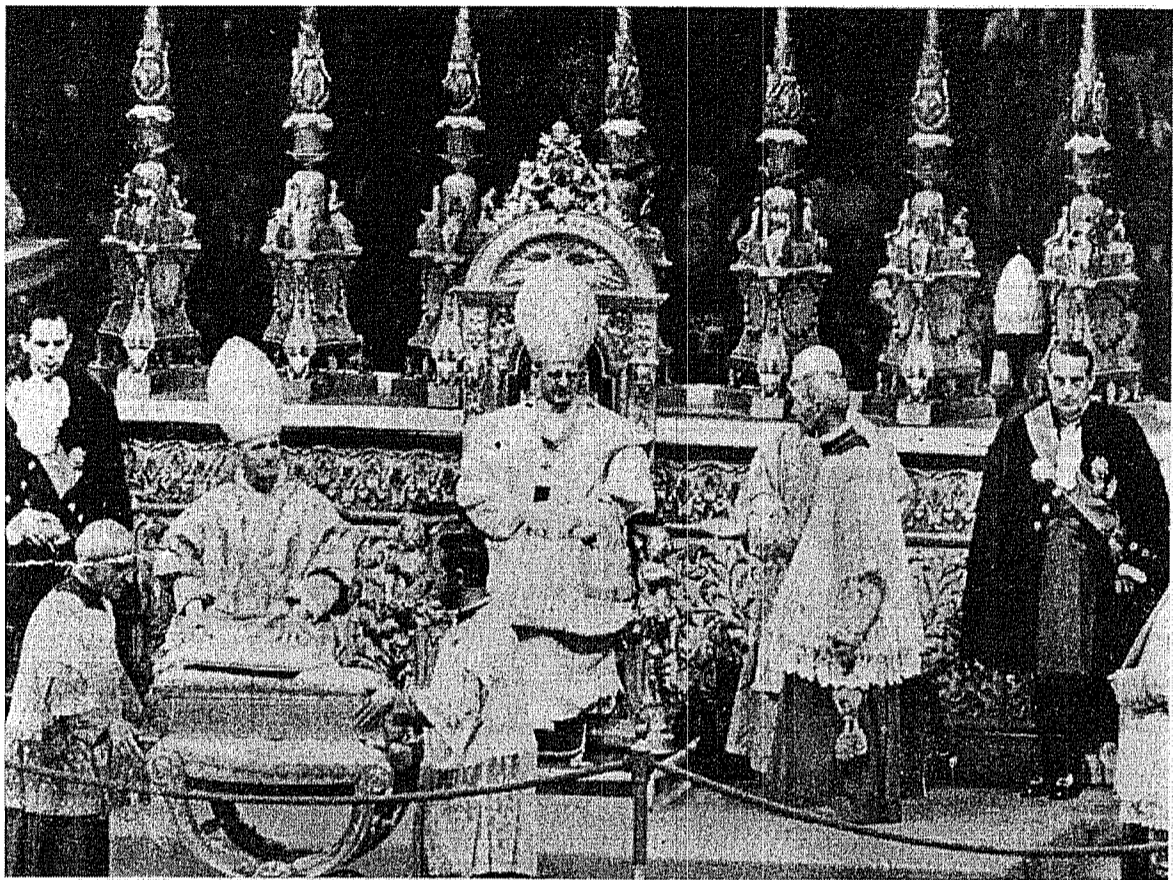
PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul VIII

Tribuna libera - pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Octombrie 1963 - N. 88

Preludiu pentru Pontificat

CONCILIUL ECUMENIC: Sfântul Părinte Paul VI pe tronul Pontifical

Inaugurând, a doua sesiune a Conciliului Ecumenic Vatican II, Paul VI a pronunțat un discurs care imprimă un ritm decis și extrem de realist programului pontificalului său. Un discurs în care Papa Montini a proclamat necesitatea unei înnoiri a Bisericii, dar care în același timp a enunțat pozițiile fixe ale Bisericii, condițiile la care nu se poate renunța în acest proces de înnoire, și care pun Biserica catolică în fruntea acțiunii pentru unire și pentru deschiderea unui dialog cu lumea contemporană.

Papa a vorbit în limba latină, la sfârșitul serviciului divin oficiat de cardinalul decan Tisserant.

Așa cum era de prevăzut, euforia suscitată de «deschiderile» promovate de Ioan XXIII, și confuziile determinate de răstălmăcirea principiilor conducătoare ale acțiunii sale pastorale, au găsit în succesorul Păpăi Roncalli un coordonator.

În discursul său, Paul VI a reconfirmat programul său de continuare a acțiunii predecesorului său, dar a făcut-o enunțând principiile de doctrină care nu pot fi trecute cu vederea pentru nici un motiv. Suveranul Pontif a amintit primatul și infailibilitatea Păpăi episcopilor catolici care se pregătește acum să examineze schema asupra constituției ierarhice a Bisericii, iar «confesiunilor care își iau numele de la Hristos și care sunt cinstite cu numele de Biserici» le-a amintit greutățile «enorme» care se întrepun în calea unei «perfecte uniții întru Hristos, unitate pe care numai Biserica catolică le-o poate oferi». Papa Montini a înfierat, în discursul său, persecuțiile religioase din țările cu regim comunist, și a declarat că Vaticanul II «va încerca să arunce o punte către lumea contemporană», afirmând că Biserica nu pierde din vedere nici una, din categoriile sociale, intelectuale și muncitorești, așa cum privește cu încredere spre conducătorii de popoare și spre «celalalte religii necreștine, care «păstrează sensul și concepția unui Dumnezeu unic și transcendent, creator plin de îndurare al universului».

Este destul lungul pasagiu dedicat Bisericii persecutate din țările comuniste pentru a ne da seama de fermitatea orientării pe care Paul VI înțelege să o dea acțiunii Bisericii. Paul VI a desaprobat tendința de a se trece sub tăcere situația Bisericii persecutate, tendința de a ignora o problemă atât de arzătoare, «pro bo-

no pacis»: «Noi trebuie să fim realişti — a spus Sfântul Părinte — și să ne ferim de a ascunde o rană pe care multe cauze o în deschisă chiar în sânul acestui Conciliu. Putem noi să nu vedem că multe locuri în intrinsecă această sunt goale? Unde sunt frații noștri din țările în care Biserica e împiedecată în acțiunea sa, și în ce condiții se află astăzi religia în teritoriile acelea? Sufletul nostru se întristează de cele știute și mai ales de cele ce nu ne e dat să le știm, fie în ce privește sânta ierarhie bisericească, și pe toți slujitorii Bisericii, călugari și călugărițe, fie în ce privește soarta atâtor fii ai noștri care trăiesc în regim de teroare și din cauza credinței lor suferă și la tot felul de umilțiri, de lipsuri și de persecuții.

Câtă tristețe în fața acestor dureri și câtă amărăciune văzând cum în unele țări libertatea religioasă, ca și alte drepturi fundamentale ale omului, sunt încălcate de principii și metode de intoleranță politică, rasială și antireligioasă. Ne doare în suflet gândul că în lume există încă atâtea nedreptăți care lovesc libera și cinstita profesare a propriei credințe religioase.

Dar deplorarea noastră, în loc să se exprime în cuvinte aspre, preferă să adreseze un apel sincer și omenesc aceluia care sunt răspunzători de o asemenea stare de lucruri, îndemnându-i să renunțe la neîndreptățile lor ostilitate față de religia catolică, ai cărei practicanți nu trebuie să fie considerați ca dușmani și ca cetățeni necinstiți, ci ca membri leali și muncitori ai societății civilizate căreia îi aparțin. Catolicilor care suferă pentru credința lor noi le trimitem și în această ocazie salutul nostru plin de dragoste și cerem pentru ei de la Dumnezeu mângâiere și o binecuvântare specială».

Foarte important este faptul că acest discurs, în care Paul VI a înfierat persecuțiile comuniste — ceea ce de mult nu ne mai era dat să auzim — Paul VI a ținut să-i atribue semnificația de «preludiu nu numai la Conciliu ci la pontificatul nostru» și însemnătatea de program pastoral, program care va fi în curând expus, cum el însuși a anunțat, în prima sa Enciclică.

Paul VI l'a amintit apoi pe Giovanni XXIII care «aproape profitând, a rehat firul rupt al Conciliului Vatican I», și a recapitulat cele

patru puncte de program fixate de Papa Roncalli pentru Conciliul Vatican II. Referindu-se la primul punct al acestui program (conștiința și noțiunea de Biserică), Paul VI a afirmat că Vaticanul II va căuta să enunțe în mod mai clar doctrina asupra Bisericii. «A venit timpul ca adevărul asupra Bisericii lui Hristos să fie explorat și exprimat nu prin enunțările solemne care se numesc definiții dogmatice, dar cu declarații care spun Bisericii, cu o învățătură mai clară, ceea ce Biserica gândește despre Biserică».

Infruntând problema unirii creștinilor Paul VI a susținut că această unire «nu poate fi realizată decât în identitatea credinței, prin participarea la aceleași Taine și ajungându-se la o armonie organică bazată pe acceptarea unei cărmuiri bisericești unice». A adresat apoi un salut observatorilor celor douăzeci de biserici creștine, printre care aceea care ascultă de Patriarhul dela Moscova, și a extins acest salut și la Bisericile care n'au acceptat invitația de a fi reprezentate la lucrările Vaticanului II, și și-a exprimat durerea adâncă pentru persistarea a proape milenara a condiției de desmembrare a Bisericii. «Dacă vina acestei despartiri ni s'ar putea imputa noua, noi cerem umil iertare lui Dumnezeu și cerem deasemenea iertare fraților care s'ar simți jigniți de noi; iar în ce ne privește, suntem gata să iertăm ofensele aduse Bisericii catolice».

Paul VI a afirmat, în sfârșit, că limbajul său față de frații despartiti «vrea să fie pașnic și absolut sincer și leal. Nu ascunde — a spus — insidii sau interese temporale. Noi datorăm credinței noastre, pe care o credem de esență divină, cea mai sinceră și fermă adeziune, dar suntem siguri că această credință nu poate fi o piedecă în calea înțelegerii cu frații despartiti, tocmai fiindcă exprimă adevărul lui Dumnezeu și constituie un principiu de unire și nu de deosebire sau de despartire. În orice caz noi nu vrem să facem din credința noastră un motiv de polemică față de ei».

În ultimul punct al discursului său, care privește dialogul Bisericii cu lumea contemporană, Papa a deplorat faptul că ateismul a invadat astăzi o bună parte din omenire, trăgând după sine «desechilibrul ordinii intelectuale, morale și sociale», și faptul

că luminii răspândite de știință în plin proces de creștere, îi corespunde o progresivă întunecare a științei lui Dumnezeu. Biserica se adresează lumii cu înțelegere și admirație; ea se adresează omenirii chinuită de lipsuri, se adresează oamenilor culturii și ai științei, muncitorilor, pentru care cere dreptate și demnitate de oameni liberi; se adresează cărmuitorilor care «guvernând cu spirit de dreptate și de dragoste» pot fi «creatori ai păcii care să facă din umanitate o

unică cetate». Biserica se adresează astăzi popoarelor noi, religiilor necreștine, afirmând că «Biserica catolică are, față de tot conținutul de adevăr, de bunătate și de umanitate al acestor religii aprecierea meritată» și că pentru a păstra, în societatea modernă, sentimentul religios și cultul lui Dumnezeu — datorie și necesitate a adevăratei civilizații — ea se găsește în prima linie, ca fiind cea mai validă susținătoare a drepturilor lui Dumnezeu asupra omenirii».

Pozitia fratilor despartiti discutata in Conciliu

Protestantii și ortodocșii participă, intrucât botezați, la viața Bisericii Romei deși nu sunt perfect uniți cu ea? Sau rămân cu totul în afara ei? De aceste două chestiuni s'a ocupat a 48-a Congregație Generală a Conciliului Ecumenic Vatican II. Problema e de enormă importanță, și un răspuns pozitiv din partea Conciliului ar putea constitui o bază sigură pentru reconstruirea unității creștine. Problema ecumenismului e conținută într-o schemă specială. Dar schema asupra Bisericii, actualmente în discuție, cuprinde o serie de propuneri importante din punct de vedere ecumenic. Atunci când se discută despre Biserică — relevă schema «De Ecclesia» — nu se poate neglija un capitol esențial, și anume; cine sunt membrii acestei Bisericii și în virtutea căror calități, acești membri sunt încorporați, în instituția, Bisericii? Un paragraf al primului capitol al schemei e consacrat legăturilor Bisericii cu frații despartiti. Se spune, în paragraful acesta, că în mod «concret și simplu» sunt încorporați în societatea Bisericii nu numai cei care «sunt uniți cu ea, în mod vizibil, prin aceiași credință, aceleași Taine și aceiași disciplină și comuniune». Asupra acestui pasagiu din schemă s'a angajat, în congreagația generală din 3 Octombrie, o insuflită discuție între părinții Conciliului. A fost relevată de către mai mulți părinți al Conciliului lipsa de claritate, a expresiei «reapse et simpliciter». Intervenția cardinalului Lercaro a fost, în acest sens, una din cele mai interesante și mai elevate, ca ton și deschî-

dere spirituală, din câte s'au avut până acum în Conciliu. Criticând expresia în cauză, cardinalul Lercaro și-a exprimat convingerea că până și ereticii și apostatații aparțin Bisericii unice, deși nu în mod «deplin și perfect». Lercaro a demonstrat că nu e vorba de un paradox: a citat, în sensul acesta, documente oficiale ale Bisericii, printre care un decret al Conciliului de la Florența și fragmente din codul de drept canonic oriental, în care aparținerea la Biserică a fraților despartiti este definită «reală». Cheia acestei concluzii, a spus cardinalul Lercaro, est botezul; fiindcă botezul reprezintă un semn pe care nimic nu-l poate șterge, pentru cine îl primește. Semnul acesta este suficient pentru a încorpora în Biserică pe toți purtătorii lui. Primind botezul, omul aparține deja lumii noi, lumii Mântuirii, chiar dacă s'amațta aceasta, cu trecerea anilor, nu se desvoltă în mod perfect.

Cardinalul Bea, președintele Secretariatului pentru unirea creștinilor, a deplorat, în intervenția sa, faptul că schema «De Ecclesia» nu se sprână îndeajuns pe Sfânta Scriptură și recurge în schimb, prea des la tradiția recentă a Bisericii. «Ar fi fost mult mai oportun, ținând seama de scopurile ecumenice ale schemei — a spus cardinalul Bea — să se facă apel la patrimoniul tradiției antice, anterioară scisiunilor din veacurile XI și XVI, deoarece tradiția antică e comună întregii creștinătăți, din răsărit ca și din Occident. O definiție a Bisericii pe aceste baze comune ar putea fi mai ușor acceptată de frații despartiti».

CONCILIUL ECUMENIC: Episcopi catolici de rit oriental

Cele 17 scheme ale Conciliului

Din 70 câte erau proiectele de decise elaborate de comisiile pregătitoare, schemele pe baza cărora se vor desfășura discuțiile Conciliului au fost reduse la 17. Restrângerea aceasta a dat loc la tot felul de interpretări și comentarii, nu totdeauna obiective și realiste. Adevărul e că nu toate cele 70 de proiecte inițiale erau cu adevărat scheme; în majoritatea cazurilor era vorba de capitole și simple paragrafe ale unei scheme unice.

În aceste nouă luni de pauză conciliară, din Ianuarie în Septembrie, Comisia de coordonare și comisiile diferitelor secțiuni au lucrat urmând programul fixat de primele proiecte. Schemele au fost mai întâi revizuite de organele competente și au fost apoi supuse comisiei de coordonare pentru a fi discutate. În sfârșit, după ce au fost prezentate Sfântului Părinte, au fost trimise (cu excepția schemei no. 17 și a schemei asupra misiunilor) tuturor episcopilor; care, la rândul lor, individual sau întruniți în conferințe regionale sau naționale, au studiat în amănunt temele conținute în aceste scheme, prezentând la Roma respectivele propuneri de modificări.

Iată, în rezumat, conținutul acestor scheme:

1) *Revelația divină*: schema aceasta a fost în parte refăcută, după lungi discuții asupra raporturilor dintre Sfânta Scriptură și Tradiție și asupra schimbării titlului original. Se compune dintr-o introducere și cinci capitole: a) revelația în cuvântul lui Dumnezeu; b) inspirația și interpretarea; c) Vechiul Testament; d) Noul Testament; e) Sfânta Scriptură în Biserică.

2) *Biserica*. Schema aceasta, în bună parte discutată în prima sesiune a Conciliului și criticată pentru impoziția sa «prea juridică», reprezintă fără îndoială punctul central al discuțiilor Vaticanului II. Ea nu se ocupă numai de chestiuni de cea mai mare importanță — cum ar fi funcțiunea și prerogativele laicilor în viața Bisericii — dar contemplă o temă de cel mai mare interes pentru catolicism: poziția și însărcinările episcopului în raport cu Suveranul Pontif. E o problemă care nu numai că interesează de aproape pe toți părinții Conciliului, dar implică o întreagă serie de teme delicate și spinoase, cum ar fi descentrarea și internaționalizarea Curiei romane. Schema cuprinde acum cinci capitole: taina Bisericii în Sfânta Scriptură; poporul lui Dumnezeu; episcopii; colegialitatea și raporturile episcopatului cu Papa; laicii; sfințenia Bisericii.

3) *Sfânta Fecioară Maria, Mamă a Bisericii*. Mulți au crezut că această schemă ar putea duce la o nouă de-

finiție dogmatică asupra Sfintei Fecioare. Dimpotrivă, se va încerca o aprofundare a patristice și a principiilor doctrinare asupra Sfintei Fecioare deja acceptate de știința bisericească, în scopul de a face mai bine cunoscută și înțeleasă protestanților figura Maicii Domnului.

4) *Episcopii și conducerea diecezelor*. Aici problema unei mai mari autonomii a episcopilor este tratată dintr'un punct de vedere practic.

5) *Ecumenismul*. Schema aceasta este rezultatul fuziunii a trei proiecte elaborate de Comisia pentru unirea creștinilor (raporturile pe protestanții) și de Comisia pentru doctrina credinței și moravurilor (e vorba de ultimul capitol a proiectului «De Ecclesia», care examinează, sub aspect doctrinar, problema ecumenică). Deosebit de interesant va fi capitolul consacrat «libertății religioase», care tratează despre dreptul de practică a cultului catolic în țările cu majoritate necatolică și al minorităților creștine necatolice în Statele în care religia de stat este religia catolică.

6) *Clerul*. Schema aceasta cuprinde trei capitole: a) perfecțiunea vieții sacerdotale; b) studiul și știința pastorală; c) dreapta folosire a bunurilor.

7) *Ordinile monahale*. Schema aceasta se ocupă între altele de atât de discutată problemă a «scuturilor», adică de privilegiul în baza căruia anumii călugări și preoți aparținând unor ordini religioase cu profesie solemnă, pot să depindă direct de Sfântul Scaun în loc de episcopul diecezei în care își are sediul comunitatea lor religioasă.

8) *Apostolatul mirenilor*. Sunt studiate raporturile mirenilor cu ierarhia bisericească, colaborarea între diferitele forme de apostolat, forma și condițiile de viață ale celor care desfășoară acest apostolat, sectoarele în care apostolatul laicilor se exercită. În partea a doua a schemei sunt contemplate formele specifice ale apostolatului laicilor, și se aprofundează trei aspecte fundamentale: a) acțiunea apostolică propriu zisă, cu privire specială la Acțiunea Catolică; b) acțiunea caritativă; c) acțiunea socială.

9) *Bisericile orientale*. Sunt studiate toate problemele proprii Bisericilor catolice de rit oriental, ierarhia lor, disciplina Sfintelor Taine a diferitelor rituri, etc.

10) *Liturgia*. Aprobate de părinții Conciliului la sfârșitul primei sesiuni introducerea și primul capitol, comisia competentă a introdus unele schimbări în celelalte șapte capitole ale schemei: euharistia, Sfintele Taine, slujbele religioase, anul liturgic, instrumente de cult, muzica și arta sacră.

11) *Pastorală*. Sunt examinate în special datoriile religioase ale poporului creștin. Schema subliniază că educația catehistică, pentru a fi cu adevărat eficace; va trebui să se rezolve în trei direcții: manuale de catehism, organizarea educației catehiste și metodele de adoptat pentru a stabili o legătură organică între ca tehnică și unele ramuri ale științei (didactica, psihologia, pedagogia) pentru a înlesni credincioșilor cunoașterea doctrinei și practica cotidiană a catehismului.

12) *Taina căsătoriei*. Schema este deosebit de importantă, mai ales fiindcă cuprinde un capitol special consacrat «căsătoriilor mixte». Tema aceasta, de inspirație mai curând canonică decât pastorală, se pare că pentru moment nu va modifica prea mult actuala legislație.

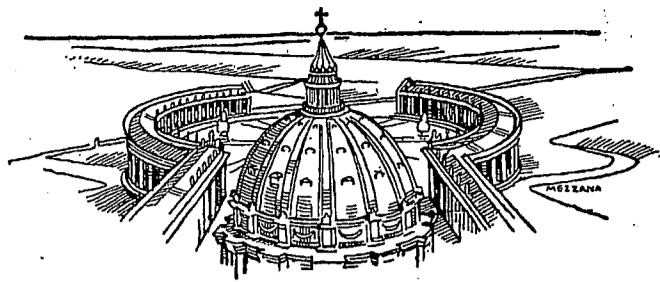
13) *Formarea seminaristilor*. Schema aceasta se referă la școlile religioase, la formarea spirituală și disciplinară și la învățământul pastoral în seminari.

14) *Scoli și universități catolice*. Este amintit dreptul Bisericii de a avea școli proprii și de a împărima un sens creștin școlilor de Stat. În legătură cu universitățile catolice sunt precizate și aprofundate metodele: un învățământ la nivel înalt și specializare în toate domeniile cunoașterii, pentru a încuraja studenții să prefere institutelor catolice.

15) *Misiunile*. Este una din schemele mult restrânse față de proiectul original. Capitolele ei privesc: definiția misiunilor; principiile generale care trebuie să-i călăuzească pe misionari și pe preoți în teritoriile de misiune; conducerea misiunilor; cooperarea misionară; ajutorul pe care misiunile îl pot aștepta de la lumea creștină.

16) *Instrumentele de comunicare socială*. Schema aceasta, aprobată în esență în cursul primei sesiuni a Conciliului, a fost reelaborată și redusă la principiile fundamentale.

17) *Prezența și acțiunea Bisericii în lumea modernă*. Promotorul acestei scheme este în bună parte cardinalul Suenens. Cuprinde multe din tezele enunțate de cardinalul belgian în faimosul discurs pronunțat în Conciliu în ședința din 4 Decembrie 1962. Proiectul, elaborat de Comisiile pentru doctrina credinței și moravurilor, și pentru apostolatul laicilor, se ocupă de raporturile Bisericii cu lumea contemporană. Titlurile celor șase capitole precizează conținutul acestei scheme: vocația omului după Dumnezeu; persoana omenească în societate; căsătoria, familia și problema demografică; cultura omenească; structura economică și dreptatea socială; comunitatea popoarelor și pacea.

VATICAN II

Episcopul de Spalato, mons. Francisc Franic, a cerut în Conciliu ca termenul de Biserică «peregrină» să fie înlocuit cu Biserică «militantă», expresie mai corespunzătoare decât prima situației actuale a Bisericii, care luptă pentru instaurarea împărăției lui Dumnezeu printre oameni prin eliberarea spiritelor de robia erorilor de tot felul, în special de materialism și ateism. Episcopul iugoslav a propus crearea unui centru de studiu în care episcopii catolici să definească și să examineze cauzele materialismului, pentru a-l putea combate.

* * *

Intr-o recentă ședință a Conciliului arhiepiscopul de Rio de Janeiro, card. De Barros, a intervenit, făcându-se purtătorul de cuvânt al unui grup de 153 episcopi brazilieni. În aceiași ședință arhiepiscopul de Bombay (India) a exprimat oarecare rezerve în legătură cu introducerea schemei «De Ecclesia» definită «vagă și generică». «Textul schemei — a spus — prezintă Biserica nu ca pe o societate deschisă lumii, ci închisă în sine; un fel de Stat în Stat. Biserica s'a născut pentru a servi și nu pentru a domina; ea trebuie să crească nu pentru a-și întări și extinde puterea, ci pentru a servi cât mai bine omenii și comunitățile sociale».

Deosebit de importantă a fost intervenția cardinalului Alfrink, arhiepiscopul Utrechtului (Olanda). Cardinalul a subliniat necesitatea unei clarificări a limbajului schemei asupra constituției Bisericii la punctul în care se vorbește despre raportul Petru-Apostolului, pentru a scoate în relief uniunea intimă care a existat între Petru și colegiul apostolic. Cardinalul a propus să fie eliminată expresia actualmente folosită în schema aceasta «Petrus et apostoli», înlocuind-o cu expresia mai clară și mai biblică «Petrus ceterisque apostolis», sau «Petrus cum ceteris apostolis». (Petru și ceilalți apostoli). În felul acesta — a susținut cardinalul — s'ar reda mai bine ideea de Petru membru și în același timp căpetenie a Colegiului apostolic format din toți episcopii. Deosebirea între expresia folosită în schemă și cele două soluții propuse de cardinalul Alfrink oglindește în mod evident divergența de concepții dintre grupul aceluia dintre părinții Conciliului care vor să sublinieze primatul lui Petru și grupul care, dimpotrivă, caută să scoată în relief colegialitatea unui episcopat în fruntea Bisericii universale.

Una din inovațiile acestei a doua sesiune a Conciliului e reprezentată de prezența a patru «moderatori», care sunt cardinalii: Agagianian, Lercaro, Suenens și Doepfner.

Lucrările Conciliului vor fi în practică conduse de acest «quadrumvirat» investit cu calitatea de «delegați» ai însuși Sfântului Părinte.

* * *

Prima Congregatie generală a acestei sesiuni conciliare s'a ocupat de schema «De Ecclesia», schemă de enormă importanță pentru Biserică. A condus dezbaterile, în rol de «moderator», cardinalul Agagianian, care a invitat părinții Conciliului să se inspire, în discuții și propuneri, de discursul pronunțat de Paul VI cu ocazia inaugurării actualei sesiuni, discurs care conține programul Conciliului. Schema «De Ecclesia», așa cum se prezintă acum, conține patru capitole: Taina Bisericii, constituția ierarhică, «poporul lui Dumnezeu» și «sfințenia Bisericii».

Schema aceasta, care începe cu afirmația «De oarece Hristos e lumina popoarelor», vrea să prezinte Biserica drept poporul ales de Dumnezeu din care sunt chemați să facă parte oameni din toate țările și națiunile. Conciliul înțelege să prezinte, într-o lumină nouă, natura și misiunea universală a Bisericii într-o epocă în care, prin cuceririle sociale, tehnice și culturale, oamenii sunt mai strâns legați între ei. Biserica înțelege să afirme urgența misiunii sale de a conduce din nou umanitatea spre uin-

tatea totală în Hristos. Au fost propuse 372 emendamente, dintre care 206 privesc punctul cel mai important al schemei, adică constituția ierarhică a Bisericii și raportul dintre episcopi și autoritatea papală.

A fost între altele propusă invitarea la Conciliu a șefilor religiiilor neecumenice. Una din criticile aduse schemei actuale asupra Bisericii a fost că deși pozitivă în substanță, ea nu oferă o prezentare adecuată a Bisericii pentrune creștini. Carența aceasta a expunerii face aproape de neînțeles o schemă careia i se cere în primul rând să fie clară și edificată.

* * *

Arhiepiscopul de Sens, mons. Stourm, însărcinat cu «informație conciliară», a ilustrat, într-o conferință de presă, lucrările primei săptămâni de Conciliu. Mons. Stourm a amintit că Ioan XXIII anunțase că acest Conciliu va avea ca temă esențială «Biserica, lumină a lumii»: «așa se explică — a spus prelatul — că lucrările sesiunii a doua a Conciliului au început cu examinarea schemei asupra Bisericii. După ce a amintit pasajul din discursul de inaugurare a acestei sesiuni, în care Paul VI afirmă că Biserica nu e o putere care domină, ci un «serviciu de caritate», mons. Stourm a precizat că un alt membru al colegiului apostolic, cardinalul Cushing, «a explicat că cuvântul ierarhic înseamnă o autoritate de origină apostolică; dar nu include forma sub care se exercită această autoritate».

«E' necesar să ne amintim — a continuat mons. Stourm — că în Biserica latină «atât de ierarhizată», nici o inițiativă referitoare la o nouă creație — de pildă crearea unui nou ordin religios — n'a venit din partea puterilor centrale: inițiativa acesta au pornit totdeauna de la «periferie».

Se știe că prima schemă asupra Bisericii fusese considerată drept juridică, prea clericală, enunțată într'un ton «triumfalistic» lipsit de spirit pastoral, fără «suflu ecumenic» și nu destul de clară asupra doctrinei episcopatului corolar al doctrinei primatului papal, afirmată de primul Conciliu Vatican.

«Nu trebuie să vă mirați — a spus mons. Stourm — dacă părinții Conciliului atribue o importanță atât de mare acestei scheme. Biserica, incredințată, cum e, oamenilor, va avea totdeauna nevoie de reforme. Astăzi Biserica apare în ochii lumii drept prea centralizată. În așa măsură încât puterile episcopilor pot părea sensibil reduse. Și vina nu e, cum deseori se afirmă, numai a Curiei romane. Experiența ne învață că o putere centrală tinde totdeauna să crească în parabola ei centralizatoare; dar trebuie să recunoaștem că, în multe cazuri, Curia a trebuit să-și sporească puterea pentru a face față deficiențelor ierarhiei locale.

Oricui i-ar reveni răspunerile în materie, un lucru e cert: dacă în trecut situația aceasta putea fi justificată, astăzi o revizuire a ei e necesară pentru înlesnirea evanghelizării, pentru a scoate în relief colegialitatea apostolică, pentru ca episcopii să se bucure de puteri mai extinse și să se simtă responsabili, împreună cu Papa, de evanghelizarea lumii întregi».

«E' apoi necesar ca aceste puteri ale episcopilor să fie coordonate — a adăugat mons. Stourm — și aceasta nu pe planul central al Bisericii, ci pe planul național. Fiindcă există o întreagă serie de probleme care depășesc limitele unei dieceze și pot fi rezolvate pe planul național, cum ar fi, de pildă, problema școlii libere, aceea a distribuției seminaristilor sau a asistenților de acțiune catolică, sau a preoților și călugărilor, și chiar a resurselor financiare. Pentru a asigura un echilibru între diferitele dieceze pe plan regional sau național, e necesară existența unei autorități în măsură să decidă în conformitate cu împrejurările».

miscellanee

Pe marginea Conciliului s'ar fi avut, în ultimele săptămâni, o serie de contacte pentru rezolvarea problemei schimbului de autorități consulare între Sfântul Scaun și Rusia Sovietică. În sensul acesta — informează unele cercuri ziaristice române — ar fi fost consultat cardinalul Wyszyński, care însă ar fi recomandat cea mai mare prudență. E clar că o asemenea inițiativă a Sfântului Scaun, admițând că s'ar ajunge la rezultate concrete, ar avea o mare importanță pentru catolicii polonezi, în general, și pentru cardinalul Wyszyński, în special.

Adevărata armă a cardinalului Wyszyński, în laborioasele sale tratative cu guvernul din Polonia, consistă tocmai din amenințarea unei intervenții rusești împotriva guvernului de la Varșovia, în eventualitatea unor mișcări populare ostile comunismului provocate de excesiva intransigență a acestui guvern. Un schimb de reprezentanțe diplomatice între Sfântul Scaun și Rusia ar pune problema într-o lumină cu totul nouă. Recomandând o erupcioasă prudență în desfășurarea acestor tratative, cardinal Wyszyński s'a arătat absolut de acord cu «noul curs» al politicii Vaticanului, care a acela de a proceda cu cea mai mare prudență pentru a face din cazul Poloniei simbolul și dovada bunei voințe (sau a imposibilității unei coexistențe politico-religioase) din partea guvernelor comuniste. Dacă problema poloneză nu va putea fi rezolvată, problemă care prezintă condițiile cele mai favorabile pentru o înțelegere, ar fi imposibil de rezol-

vat chestiunile care interesează Biserica și poporul creștin în celelalte țări comuniste.

Faptul că majoritatea guvernelor comuniste au refuzat episcopilor catolici viza de ieșire pentru participarea lor la lucrările Conciliului, nu e desigur o dovadă de bunăvoință din partea acestor guverne.

* * *

În urma congresului Panortodox de la Rodhos, Patriarhii Alexandriei, Ierusalimului și chiar patriarhii Atenagoras al Constantinopolului, care a fost invitat de mons. Duprey de la Secretariatul pentru unirea creștinilor să trimită observatori la Roma, au hotărât să se obțină de a participa la Conciliul Vatican II. Cei trei patriarhi nu vor trimite deci observatori la Conciliu, unindu-se în această atitudine față de Roma cu Biserica Greciei, care consideră prezența observatorilor ruși mai curând o manevră politică decât un gest ecumenic.

Cu excepția observatorilor delegați ai ortodoxiei cipriote, toți ceilalți observatori ortodocși provin din țările de dincolo de cortină, în comunione (ideologică) cu Patriarhia Moscovei.

* * *

La distanță de abia două zile de la știrea eliberării arhiepiscopului de Praga, mons. Beran, presa italiană informa, cu ample comentarii al căror ton e ușor de imaginat, trimiterea înaltului prelat cehoslovac într-o localitate la 25 kilometri de Praga, unde i-a fost fixat domiciliul forțat. Reproducând știrea, un mare coti-

dian din Roma preciza motivele acestei neașteptate răzgândiri a autorităților comuniste cehoslovace: urmând exemplul cardinalului Mindszenty, arhiepiscopul de Praga a refuzat să se supună autorităților politice ale țării sale. După 14 ani de închisoare, de îndepărtare de turmă și de înalta funcție de Primat cehoslovac, mons. Beran a refuzat o libertate condiționată de acceptarea directivelor regimului, care ar fi comportat o limitare a acțiunii sale pastorale devenind deci absolut inutilă.

* * *

Deschiderea sesiunii a doua a Conciliului Ecumenic a coincis cu reînnoșirea, în Piazza della Pilotta în Roma, a expoziției Bisericii persecutate După ce a făcut un lung turneu prin multe centre mari și mici ale Italiei, expoziția organizată și amenajată de părintele Chianella, s'a întors la Roma, parca în voința de a aminti părinților Conciliului că dincolo de cortina de fier Mireasa lui Hristos e în lanțuri, iar cei care o slăuesc cu credință zac încă în închisori.

Nu stăm să repetăm datele ilustrate de cele două panouri care fac bilanțul atrocităților, abuzurilor și ofenselor de tot felul îndurate de Biserică în țările comuniste. Vrem numai să subliniem bunăvoința și utilitatea acestei inițiative care pentru mulți va constitui o eficace chemare la o realitate cătuși de puțin încurajantă în ce privește destinarea raporturilor dintre Biserică și comunism.